

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., 1/2
an 9 frc., 1/4 an
4 frc. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
ora 12 fl., a treia
ora 10 fl.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaș.

Focea bisericească-politică.

Anul XIII.

Blaș 19 Decembre 1903.

Numărul 51.

Papa PIŪ X. și Biserica noastră.

De abia aședat în gloriosul Scaun al sfântului Petru Sfinția Sa Pontificele PIŪ X. s'a grăbit să deie o dovadă de dragostea ce o are față de noi și față de biserica noastră unită cu eterna Roma creștină.

Cetitorii nostri știu, că Ilustrul Episcop al Oradei marl, Preasfinția Sa Dr. Demetriu Radu, a plecat la Roma, să facă obligata vizită locuitorului lui Dumnezeu și mormintelor sf. Apostoli Petru și Pavel. Știu și aceea că Sfinția Sa a primit foarte afectuos pe distinsul Episcop. Urmază acum să le facem cunoscut, că Sămbătă d. p. când foia noastră era la postă, am primit scirea, că Pontificele a numit pe Episcopul Demetriu; Conte roman și asistent la sf. Scaun apostolic. Episcopul a primit scirea la Napoli și imediat a făcut dispozițiile, ca la întorcere să obție favorul unei noue vizite, spre a mulțami în persoană de această înaltă distincțiune, care atât pentru El, cât și pentru întreaga biserică noastră românească unită, e de cea mai mare onoare.

Sintem mândri de Episcopul Oradei și îl dorim viață îndelungată, și una din celea mai fericite păstoriri, ca următor a neuitaților Vulcan și Pavel.

* * *

Din această ocazie fericită Ilustr. Sa DI Vicar Dr. Aug. Luran, a adresat clerului diecesan următorul cercular:

De la Ordinariatul gr.-cat. de Oradea-Mare.
Cercular către întreg Clerul Diecesan.

Nr. 4000—1903.

Cât de salutară este acea dispoziție canonică, ca Episcopii, în restimpurii anumite, să cerceteze mormintii sfinților Apostoli („Limina Apostolorum”) și cu o

cale să-și prezenteze onagiile sale Pontificelui Roman, numai acia nu sînt în stare a o prețui, cari nu și-au luat încă ostenelă de a medita asupra Economiei Provedinței Dumnezeesci întu conducerea corabiei mistice a Bisericii lui Christos între valurile furtunose ale veacurilor.

Domnul Nostru Isus Christos anume în persoana Sfințului Petru, pe care l'a constituit de Cap văduț al Bisericii Sale și de Vicar al Seu pe pămînt, — și următorilor lui, Pontificilor Romani, li-a demandat, ca „să întărescă pe Fații sei” (Cfr. Luc. XXII. 32.), și ast fel în persoana Sfințului Petru, D. N. I. Ch. și pentru Pontificii Romani „s'a rugat ca să nu li scadă credința”. (Cfr. ibid.)

Nu pôte fi dară viața omenescă ceva mai sublim și măhălțator de inimă, de cât ca, stînd față de față, un Episcop, carele dă samă despre starea Diecesei sale, să primescă sfaturii și iete nemijlocite de la Acela, a Cărui edință, în urma eficaciei rugăciunii lui Christos, nu pôte scăde.

Acestui favor a fost arșas, mai de curînd și Ilustritatea Sa Lunul Episcop diecesan Dr. Demetriu Radu carele în 13. Novembre plecînd spre Roma pentru a face destul postulatelor canice de mai sus, în Audiența particulară în 27. Novembre dimpreună cu omagii sale și-a prezentat Sfinției Sale PP. Fj X. relațiunea sa atât despre starea Diesei Lugosului, pe timpul, când a fost slegat de legaturile aceleia, cât și despre starea Diecesei Orădiu-Marl, când cu ajutorul lui Dumnezeu, a preluat guvernarea aceleia.

Nu mă pot gera de interpretul sentimentelor, de cari a fost pîtruns acele momente serbătorești Ilustritatea Sa arele de sigur le va descoperi acele, că re- întorcere, Diecesei sale.

Nu mă pot stăpâni înse, ca să Vi împărtășesc Frățiilor Vostre scirea bucurătoare, că sub durata petrecerei Irigării Sale Domnului Episcop diecesan în Urbea eternă, Sfinția Sa PIŪ X., pe s- tritatea Sa Domnul Episcop diecesan Dr. Demetriu Radu, s'a îndurat preagrațios denumi de Conte Roman și de Asistent la Tronul Pontificiu. Cari distincții pentru noi sînt cu atîta de mai mare și

semnătate, cu cât razele strălucirii acelor revarsă strălucire asupra Diecesei întregi, carea tot de una a fost modelul aderinței neolătinate către catedra Sfințului Petru, ca Centru al Unității catolice.

De ore ce înse fausta împrejurare a distingerei Archiereului nostru a adus cu sine, că Ilustritatea Sa, spre a-și esopera o nouă Audiență, în carea să-și mulțumescă Pontificelui Roman de acesta grație în loc de 15 Decembre nu se va puté re- întorce la Reședința Sa, de cât numai pe la 25. Decembre st. n., până atunci să ne rugăm la Dumnezeu, ca pe Ilustritatea Sa povățuit de ingerul seii păzitor, să ni- conducă acasă în pace.

Oradea-Mare, la 12. Decembre 1903.

Dr. Augustin Luran m. pr.
Vicar gen. episcopesc,

* * *

Tot în acest obiect, primim de la corespondentul nostru din Roma următoarea scrisore:

Roma 14 Dec. n. 1903.

Nația noastră Română cum am amintit în corespondința din urmă ar trebui să fie cea dintăiu între toate națiunile lumii în iubire și devotament față de eterna cetate Roma. Da ar trebui, căci la acesta o îndemnă originea sa, la acesta o îndemnă tradițiile sale străbune. Roma este légănul nostru. Roma este mama noastră: Roma acesta cetate renumită este isvorul nesecat din care s'a revărsat asupra noastră orice bine. Tot ce avem mai scump, mai sfînt, totă strălucirea, gloria, mărirea, splendorea de care a fost pârtașă acesta nație în trecut și este în prezent n'avem s'o mulțămim altuia de cât Romei. Nu Bizanțului, care numai perire ne-a adus ci Romei. Ca să probăm aserțiunea noastră nu e greu de loc. Pe cât timp am fost sub jugul tiranic al grecilor n'am avut alt ceva decât asuprii, prigoniri; era stagnat oric ce progres; cultura noastră era la un nivel cât să pôte de scăduț și ignoranță sacră, întunerec domina mințile tuturor. La din contră cât ce părinții nostri și-au îndreptat privirile la Roma și au reinnoit legaturile cu dînsa, legături de către inimicii, dușmanii nostri rupte, iacă cum toate să schimbă: și cum

Cumpărați

Cumpărați

==== Calendariul Unirei pre anul 1904. ====

— Cu un frumos calendar de păte. —

==== Prețul 50 fl. plus 10 fl. port. ====

poporul nostru simte imediat efectele îmbucurătoare a acestei sfinte uniri, efecte ce nu vor înșira căci sîcunoscute la toți.

Deci cu drept cuvînt iubii nostri arhieri, ce puși sînt la carma bisericii noastre unite, conșcii de chemarea lor, strîng tot mai mult acestea legături; îndemnînd prin cuvinte și exemplu pe noi toți, să nutrim iubire mare față de mama noastră, să-i jurăm supunere fiescă, fidelitate, alipire. ca nimic, nici o putere din lume, să ne despartă, iarăși să ne smulgă de la sînul ei. Cu tot dreptul alergă și grăbesc din mijlocul turmei lor la Roma, ca să depună la picioarele Pontificilor Romani, urmașii sf. Petru, jurămînt de fidelitate, ca atestat, a iubirii, a admirațiunii, însuflețirii ce nutresc față de dînsii.

Cu acest scop mare, a alergat la Roma zilele acestea și Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu, vrednicul nostru arhieru, care e fala noastră de care cu toții trebuie să fim mândri.

Cine și-ar putea închipui entuziasmul său când a fost prezentat înaintea sf. Părinte urmașul lui Christos care l'a primit cu atîta afabilitate, cu atîta bunăvoință? Care nu i-a fi fost mulțămirea sufletescă când a vădut interesul ce-l avea sf. Părinte față de biserica noastră unită: față de poporul nostru iubit. Cât nu va fi fost surprins când vedea cum sf. Părinte îl întreba de ori-ce chestie mai importantă, mai uitată de noi toți?

Da a venit la Roma cu acest scop și amintiri neșterse va avea totă viața Sa de lucrurile de dînsul esperiate în puține zile ce a petrecut aici. Cine și-ar pute închipui entuziasmul său?

Și în urmă de ce bucurie i-a fost cuprins sufletul când sf. Părinte făcînd excepție legii îl creă asistent la tronul papal? Zic făcînd excepție legii, căci după legea universală comună, numai după 10 ani de episcopat ar fi trebuit să i-se deie atare demnitate.

Acésta trebuie să cauzează bucurie nu numai Ilustrității Sale ci și întregului neam, Românii vădînd în acest lucru o nouă dovadă despre iubirea și interesul ce-l poartă Papii dela Roma întregii biserici, întregului neam român.

Ca să aprezieze cetitorii mai bine demnitatea acésta vor da câteva lămuriri asupra ei.

Episcopii asistenți la tronul papal sînt aleși din patriarhia, metropoliții episcopii, ori-cărei națiuni și rit: cu diferența că patriarhia sînt înălțați la atare demnitate: „ipso-facto pe când metropoliții și episcopii după placul pontificilor Romani: cari voesc să-i decoreze cu ast-fel de distincție pentru meritele și calitățile lor strălucite. Originea acestor episcopi a început cu însași biserica, căci papii tot de una au avut pe lângă sine episcopi distinși, renumiți cari să le fie de ajutor în toate: atît în funcțiunile religioase cât și în afacerile celelalte ale vieții lor. Dar mai ales în toate solemnitățile sacre ce celebrau Papii în marile sărbători ale anului precum și la încoronarea, consacrarea, și instalarea lor cari se făceau cu pompe deosebite. Cu timpul, fiind Roma centrul întregii biserici și așa venind mulți alți episcopi, din totă lumea aici, avură și ei privilegiul să iea parte la trei sărbări religioase și să asiste pe Papi. Cu

atît mai virtosă cîtces acésta Patriarhilor cari după Papa aveau cea mai mare demnitate în biserica întregă. Sub denumirea înse de episcopi asistenți ei figuzează numai în secolul al XI-lea în acésta formă: »*Episcoporum Assistentium papali Solio*«.

Mai tirziu eolegiul acestor prelați distinși a avut din partea Papilor forme mai hotărîte, decise prin legi privilegii și altele. Așa ei cum am amintit mai sus când Papa celebrează funcțiunile religioase solemne în bisericile din Roma, mai ales sf. Petru și Lateran îl asistă pe dînsul înșirații fiind la dreapta și la stînga tronului Papal și oferind ast-fel frumoasa priveviste a Hierarchiei cerești. Ei susțin pentru Papa liturgierul când cetește dintrînsul în timpul liturgiei; ei poartă în săptămîna sfîntă baldachinul sub care Papa poartă în mîni sf. Sacramînt; Ei au dreptul să celebreze liturgia în capelele papali și altele multe, pe cari nu le mai înșir decî voi aminti numai unele: Av drept ce astăzi e imposibil pentru condițiunea politică) să intervină în procesiunile de tot grandioase ale Papilor când era instalați: tot ast-fel în procesiunile ce se făceau când să primia vre-un suveran, împărat renumit, și erau călare și îmbrăcați în hîne, și costumuri cât se poate mai pompoase și frumoase; tot astfel la înmormîntarea vre-unul suveran ori principe.

Mai au favorii și oficii delicate în timpul când tronul papal e vacant etc. etc. Nu pot să las a minti că tot ei iau parte în consistoriul plic ce se ține de Papa la olaltă cu cardinalii: pe când ceilalți prelați intervin numai în ocaziuni determinate.

Acești episcopi asistenți în urmă pe lângă titlul supra zis mai au și titlul de prelați domestici, ponti Romani ca și când s'ar fi născut din părinți nobili etc.

Acestea pe scurt ce v'am putut scrie despre favorile de cari dînsii se bucură.

Iar acuma reasumînd totul: din toate cîte v'am scris rezultă chiar, că Ilustritatea Sa Radu numai impresiuni bune duce cu sine acasă, e chiar că însuflețirea și entuziasmul său față de Roma a crescut mult; că ideile sale ce le avea asupra ei și pe cari așa de frumoase esprima în discursurile sale s'au confirmat și mai tare. Resultă în urmă că noi toți trebuie să ne bucurăm că avem un arhieru așa de înalt. Dec Domnul ca și acest fapt să fie o dovadă mai mult pentru marea importanță de a fi uniți cu Roma, cu capul vădut al bisericii lui Christos.

Adio!

Alexandru.

IUBILEUL DIECESEI DE GHERLA.

(Continuare.)

Onorată Conferință! Dacă aruncăm o privire peste istoria de cinci decenii a diecesei noastre, cu satisfacție ba chiar cu mîndrie putem constata, că clerul din părțile „ungurene“ de la început a avut un rol conducător în diecesă. Mulți bărbați distinși au dat preoțimea noastră. Escelenția Sa actualul Archiepiscop și Mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apșa e tîu al Maramureșului.

Repașatul de pie memorie fost episcop mai întăiu în Gherla apoi la Oradea-mare, marele mecenat al neamului românesc: Mihail Pavel s'a născut în comitatul Sătmar.

În primul capîtu al Gherlei, trei au fost preoți din comitatul Sătmarului, tot dînsii au fost și primii profesori de teologie.

Peste tot dintre 15 membrii de până acuma a capîtlului diecesan 6 au fost din părțile „ungurene“, din cei 6, cinci din comitatul Sătmarului și dintre cei cinci, doi preoți din Țara Oașului. Profesorii de teologie, cei mai mulți au fost din părțile „ungurene.“ Din aceste date se poate constata, ce mare influență și activitate au avut preoțimea noastră în dezvoltarea diecesei noastre, și ce merite neperitoare și-au căscigat în decursul celor cinci decenii.

După un trecut atît de strălucit înse cu părere de rău se poate constata: că de un timp în coce preoțimea noastră paș de paș pierde din influența și rolul său de odinioară. Cine-i de vină?!... Nime altul, numai noi înșine. Ne slăbim noi pe noi. Preoții nostri încep a nu-și trimite pruncii săi la teologie, mirenii pe aceea urmă. Ori că trimit pe cei mai slabi, cari pe alte cariere nu se pot ferici. Li-se pare, că pe alte cariere vor fi mai mari domni. Căci preoții sînt prea sêraci, au de a se lupta cu prea multe greutăți, d'apoi încă sumedenia de necasuri, ce au se suferă în viața pastorală, câte impuțări, câte neplăceri pentru biserică și școlă și în loc de recunoștință, câtă desconsiderație din toate părțile.

Așa-i, aceste sînt toate adevăruri necontestabile dar nu triste, căci nu pentru aceea ne-am făcut preoți să strălucim înaintea lumii prin averi și bogăție. Noi sntem membrii suferitori și luptători a bisericii; suferința și lupta este focul curățitor, prin care trecînd cineva fără șovăire, va fi învrednicit odinioară de a fi înrolat între membrii și ostașii triumfători a sfîntei biserici a lui Isus.

Mai trist este, că nici preoțimea nu e scutită de unele vicii cum sînt: invidia, pisma, ura, acésta trinitate diavolească, care nu poate suferi nimic, ce e frumos, nobil, plăcut, cinstit, prețuit în sens moral.

Obedința canonică mulți o calcă. În picioare. Alții din reavoință fac turburări între credincioșii din parochiile altor preoți, ca se pótă pescui în turbure.

Ce se zic, despre pofta necumpătată a unora preoți după averi multe și traiu atrălucit și ușor? Unii ca și acestia nu aleg între mijlocele oneste și neonest, lor li-e tot una, numai să capete bani.

Alții nu se încercă, a-și căștiga merite înaintea celor competenți în cause bisericesti, ci ca să căștige bani și beneficii și distincții, nu se sfîesc a se umili și compromite hătînd pe la ușile celor, cari numai bunăvoință n'au și n'o avut cătră biserica noastră și instituțiunile ei, astfel se provocă apoi, chiar prin ajutorul unor preoți amestecul celor incompetenți în afaceri curat bisericesti. — „Perirea ta din tine Israele“.

Sînt apoi și de acei preoți, cari în loc de merite adevărate, unde e vorba de ceva interes egoistic al lor, cu emfasă pun în cumpenă pseudo-patriotismul lor, voinđ în ast mîd a căștiga grația celor de la putere.

Dar cine ar sci să înşire toate defectele timpului modern încuibate şi în o parte a clerului?

Ranele clerului sînt aceste, Onorată conferinţă, pe cari, dacă le vom trece cu vederea şi le vom ţine tot ascunse, nici când nu se vor vindeca, ci pururea vor cauza durere şi nelinişte, iară destăinuite odată, mai uşor se vor pute vindeca, cauzând mîngăiere şi alinare.

Onorată conferinţă! E fără îndoială, că dacă ne apropiam de o comună, prima noastră privire e îndreptată spre biserică. Şi după-cum prospiciem biserica, ne şi facem o orecare judecată despre hărnicia şi starea religioasă-morală a poporului din acea comună. Şi nu fără basă, căci poporul care îşi iubeşte legea, religiunea sa, să silească a se îngriji, ca biserica sa să corăspundă numelui măreţ de „casa lui Dumnezeu“.

Pentru aceea va fi interesant să vedem câte biserici de piatră s'au zidit în diecesă de la înfiinţarea ei?

După cum arată schematismul edat în 1900, în întreaga diecesă s'au zidit 155 biserici de piatră. Din aceste în părţile „ardelene“ 111; iară în părţile „ungurene“ (cele 94 parohii:) 44. În părţile „ardelene“ vine pe o biserică de piatră nouă zidită: 3002 suflete; în părţile „ungurene“: 1341 suflete.

De sine se înţelege, că aici sînt compute numai bisericile de piatră zidite de la 1853—1900. Dacă însă s'ar computa toate bisericile de piatră, ce se află în diecesă, atunci proporţia pentru părţile „ungurene“ ar fi cu mult mai favorabilă.

Îndeosebi în parohiile din comitatele Sătmar şi Ugocia mai în toate parohiile başi şi în cele mai multe filii se află biserici de piatră. Şi e caracteristic, că în comunele mai mici se află mai multe biserici vechi de piatră, decît în cele mari, mai ales în cercurile Baiaşprie, Baia-mare şi Seini.

E bătător la ochi deosebirea între numărul bisericilor de piatră din comit. Sătmar şi Maramureş, anume: în Sătmar cade o biserică de piatră pe: 1579 suflete; iară în Maramureş pe: 5858 suflete. Causa e a se cerca în conservatismul cras al poporului din Maramureş, care una cu capul nu vrea să se despartă de bisericile vechi. Aşa de exemplu în Călinesci s'a zidit biserică de piatră, dar este şi una veche de lemn, în care încă trebuie să se servescă din când în când, căci de nu, e gata turburarea.

În Iod, în Budesci, ambele comune mari, puternice, sînt câte două biserici vechi şi rele, nu se pot zidi nouă, pentru-că nici unii, nici alţii nu voiesc a se despărţi de bisericile lor de prin capetul satului. Nobilimea bogată şi puternică de odinioară din Maramureş n'auvut de grijă de biserică. Urmearea a fost, că poporul s'a făcut indiferent şi rece faţă de biserica sa, a jertfi din al său nu voiesc şi acuma nici nu prea are de unde. Pörtă însă vina şi unii dintre preoţi, cari nici nu s'au silit să îndemne pe poporul săi, să zidescă biserici.

În cercurile v.-prot. din comitatul Sătmar şi Ugocea cu privire la bisericile de piatră nouă zidite aflăm următoarea proporţie: în cercul Seinelor vine o biserică de piatră pe: 1220 suflete; în a Turţului (Ugocea) pe: 1403 suflete; Oaşul: 1719; a Sătmarului pe: 3154; Baiaşprie pe: 3315; Baia-mare pe: 3921. Compute înse şi bisericile zidite

înainte de înfiinţarea diecesei, căpătăm o iconă cu mult mai îmbucurătoare.

Computând preţul unei biserice de piatră în calcul de mijloc cu: 30.000 corone, aflăm că cele 44 biserici din părţile „ungurene“ preţesc: 1,320.000 corone; iară toate cele: 155 biserici din întreaga diecesă: 4.650.000 corone.

Atăta pôte şi mai mult au jertfit credincioşii gr.-cat. români din diecesa noastră dela 1853—1900 numai pentru zidiri de biserici.

Să mai adaugem câte edificii preoţeşti şi şcolare s'au zidit în cele cinci decenii, pentru câte instituţiuni şi scopuri culturale, ştiinţifice şi umanitare a mai jertfit clerul şi poporul pe lângă totă sărăcia sa, şi vom căpăta o iconă întru adevăr măreţ despre zelul şi activitatea clerului şi poporului, cari arată influinţa binefăcătoare a înfiinţării diecesei noastre.

De altă parte înse trebuie să mărturisim, că deşi poporul, încă e religios, dar viind în contact mai des cu elemente străine, moravurile lui cele bune, ereditate din moşii din strămoşii încep a se strica. O mulţime de vişii, cum e beţia, furtul, imoralitatea, răsbunarea etc. ca pojarul se lătească între popor. Au fost de aceste şi mai de mult, dar nu în număr aşa mare; apoi ce-i şi mai trist, caracterul, simţul de onoare, omenia de totului a slăbit; pentru interese private, pentru măririi lumesci, pentru bani — arma diavolului, nu mai e sfînt nimica, nici onoare, nici cuvîntul de onoare, nici legea, nici limba strămoşescă, nici principii, nici convingere, toate sînt venale pentru bani şi interese...

De aci urmază, că auctoritatea, influinţa preoţimeii pe zi ce merge scade, sfaturile, învăţăturile ei sună în pustie, căci totă lumea vorbesce şi lucră în contra preoţimeii, sciind, „că bate-voii păstoriul şi se vor risipi oile.“

Acesta-i spiritul timpului modern infectat de liberalism, socialism, nazarenism, nihilism, ateism, comunism şi cine ar mai sci, câte şi mai câte principii şi învăţături, toate surori dulci în ce privesc scopul, de a nimici mai întâiu biserica şi învăţătura lui Christos, ca apoi, neavînd acest obstacol puternic în cale, să pôtă săvîrşi pustiirea generală a tot ce e religios şi moral.

Ce facem noi, faţă cu primejdia atât de ameninţătoare?!... Apoi, la poruncă ne adunăm şi noi din când în când la olaltă şi abia acceptăm să ne şi despărţim. Cea mai mare parte a preoţimeii e cuprinsă de o resignaţiune fatală, alţii de nepăsare, alţii de desperare. Cum am şi pute lupta noi contra atător vrăşmaşi, căti ne ameninţă din toate laturile, apoi noi n'avem pe nimenia, cine să ne apere ori barem să ne încurajeze?!..

Ba eu zic, că avem noi şi scut şi ajutor şi sfătuitor: căci „cu noi este Dumnezeu“, avem o armată puternică: sfînta cruce, care a învins lumea, avem puterea cuvîntului. Se luptăm deci în numele lui Isus, şi atunci deşi se ridică nori întunecoşi pe horizontul bisericeii gr.-cat. române; deşi pôte nici odată n'a fost biserica gr.-cat. română între jurstări aşa critice, cum e de present, să nu desperăm, să ne aducem aminte de cuvintele elocvente, ce le rosti mitropolitul Parisului la 2 Dec. 1804, când Papa Piŭ al VI-lea unse pe Napoleon cel mare de împărat al francilor înainte mulţimii de popor coadunat la aceea solemnitate: „Înzădar s'au înmulţit

numărul inamicilor bisericeii, că numele lor s'a pierdut în noptea timpurilor. În istoria căderii lor de abia aflăm urmele esistenţei lor de ore când va. O sfîntă biserică română! Tu ai învins durata timpurilor, Tu ai triumfat tot-de-una în contra necredinţei, fiind-că Tu ai păstrat tot-de-una curăţenia moravurilor, întregitatea învăţătoreii şi uniformitatea disciplineii, cari le-ai primit din mînile fundatorului tău celui Dumnezeesc.“ (Dr. A. Grama ist. bis. pag. 496).

Dat în Bicsad 21 Nov. 1903.

Gavril Szabó.

CORESPONDINŢE.

SFINŢIRE DE BISERICĂ.

Tractul Giurgeului. la 6 Decembre 1903.

Ziua de 6 Decembre a. e. a fost o adevărată zi de bucurie, pentru tinera filie Gălăntaş, aparţinătoare parohiei gr.-cat. Şiermaş din tractul Giurgeului. căci întrînsa s'a binecuvîntat frumoasa biserică edificată într'un loc romantic, unde — după cum s'a exprimat un preot în toastul său — înainte cu un veac urşii şi vulpile se desfatau în vezinile lor, astăzi „Fiului omului“ i-s'a pregătit şi binecuvîntat locaş cuvios, spre a-şi pute pleca capul său.

Din indem propriu acesti creştini sub conducerea tinerului econom Niculaş Truţa singur care scie ceva ceti şi serie între dînşii, abia cu un an înainte de acesta se presentară înaintea M. On. Elia Câmpean, v.-protopop tractual, căruia îşi descoper dorul de a se constitui în filia de sine-stătore şi că doresc a-şi edifica biserică şi scola proprie. Viceprotopopul cu dragoste îi primesce încuragiându-l, cu zelul său cunoscut le oferă tot serviciul său în cauză, şi iată că abia a trecut anul şi Gălăntaşul „canonic“ a devenit filia legală a Şiermaşului, cu biserică proprie, avînd şi edificiu scolastic procurat, mai e sperare că cu începutul anului scolastic viitor se va pute începe chiar şi învăţămîntul în scola proprie cu învăţator propriu, legalmente salariat. Să le şi ajute Dumnezeu.

Inima-mi palpita de bucurie în drumul spre Gălăntaş când vedeam poporul îmbrăcat în haine de sărbătore cum se ivea pe toate părţile, luncile şi culmile dealurilor ca şi cum ar da un asalt asupra nou edificatului Sion. Bubnuitul treasurilor cam pe la 9 ore a. m. a fost signalul sosirei delegatului Archiepiscopesc a M. O. Elia Câmpean, concomitat de notariul tractual Alesandru Donia Donescu, parochul Vaslabului, de faţă fiind şi Onoraţii preoţi: Ioan Dobrea din Corbu, Ioan Mera din Tulgheş, Simeon Săbărea, din Teplita, Iuliu Balaşiu din Alfalău, Vasile Urzică din Varviz şi Virgil Codarcea preotul local, cu toţii spre a da coloritul cel mai sărbătorec acestui act atât de însemnat în viaţa unei populaţiuni.

Prea debil îmi este condeiul spre a pute descrie cât de înălţator şi sublim a fost acest act îndeplinit prin preoţii amintiţi cu pietate recerută, sub un ceriu frumos şi senin ca şi feţele sutelor de bărbaţi şi femei veniţi din mari depărtări, ca se depună jertfele şi obolul lor pe noul altar al

Domnului, care act a culminat în predica vice-protopopului rostită cu atâta simțămînt în cît pelângă recompensa lacrimilor ascultătorilor sei, la fine i-a adus și urarea mulțimei: să trăiească la mulți ani.

Cântările au fost executate în mod excelent de către docenții prezenți sub conducerea fostului docente din Șiermașiu Alimpiu Trif.

La finea sfintei liturgii preoții și inteligența prezenta a luat parte la masa comună oferită gratuit din partea Gălățianilor, de la care nu au lipsit nice toastele îndatinate.

În spre sară deplin satisfăcuți de succesul binecuvîntării acestei sfinte biserice am părăsit acest popor vrednic de laudă, care sigur din caritate creștină și indemn propriu au adus această jertfă bine plăcută lui Dumnezeu.

Fie acest caz un exemplu, din care să învețe poporul nostru și să se convingă, că „în unire e putere.“ Dar servescă mai de aproape ca indemn poporul din Șiermașiu spre a lăsa la o parte neînțelegerile și certele dintre dînșii; cu puteri unite și concordie fraterească să decidă odată edificarea noii biserice, să se pună sub conducerea preotului lor, căruia nu-i lipsesce zelul spre aceasta, căci în totă arhidieceasa nu cunosc o parohie așa de improporată și puternică, cu o bisericuță așa de delăsată.

De va fi gata, la toamnă și pe aceea o vom binecuvînta. Așa să fie.

— Sincerul. —

Critice ridicole.

„Telegraful Român“ din Sibiu în numărul 128—132 din anul acesta publică un „studiu critic“ intitulat „Șovinismul confesional în istoriografia românească-ardeleană.“

Autorul acestui „studiu“ nu are nici idee de recerînțele istoriografiei moderne și pe cînd vrea să dea altora lecție, cum să scrie istorie lipsită de șovinism confesional, cade însuși în acest păcat.

Ar fi pagubă, să stea omul de vorbă cu un scriitor, care aduce numai argumente ridicole spre a-și susține imputările, ce le face altora, cari au muncit greu în ogorul întelenit al istoriografiei române.

De aceea vom aduce numai câte-va exemple despre chipul, cum argumentează autorul studiului critic, care cu o adevărată trufie bizantină se numește pe sine „Veridicus“ în loc de „Falsidicus“.

În fața documentelor numeroase, ce domnul Dr. Augustin Bunea le-a publicat despre călugărul Sofronie de la mijlocul veacului al XVIII-lea, pe care înșiși Muscalii „ortodoxi“ l-au spânzurat pentru crimele lui, omul iubitor de adevăr să miră, cum „Veridicus“ cutéză a preamări pe acest călugăr impostor și criminal, fără a pute aduce nici o singură dovadă, prin care s'ar slăbi cît de puțin mărturia atîtor documente irrefragabile, de cît simplul argument „a priori“, că nu se pôte să fi fost așa.

În istorie inse nu hotăresc argumentele „a priori“, ci numai faptele dovedite, ori dacă cine-va admite argumentele „a priori“, atunci cu atît mai virtos trebuie să admită argumentele „a posteriori“, și dacă

„Veridicus“ a voit să dovedească cu argumente „a priori“, că nu trebuie să credem celor ce se zic în documente despre Sofronie, noi ne simțim îndreptății a dovedi a „posteriori“, că zeii documentele acelea au totă dreptatea.

În „Libertatea“ din Orăștie, în numărul 48. din anul curent, cetim următorul articol:

„Săracii de noi.“ »Budapesti Hirlop«, frunză între ziarele maghiare, publică în numărul de Duminică trecută, la rubrica »Valuri politice« printre altele și următoarele, privitoare la nivelul pe care vîd ei, politicii unguri, că stăm noi nemaghiarii.

„Nimic nu ne arată mai evident, că pe ce nivel inferior se mișcă spiritul public politic și social al naționalităților, decât viața autonomă a bisericilor lor.“

Cine a urmărit cu atenție congresul național bisericesc al Sîrbilor ținut în vara anului trecut și a făcut o comparație între desbaterile bisericilor autonome maghiare protestante, acela nu numai a găsit în acele (ale Sîrbilor) o parodie perfectă a adevăratei vieți autonome bisericesci, dar pas de pas s'a împedecat de acel spirit balcanic, în ale cărui urme a crescut pretutindeni corupțiunea și sîlbăticeala morală.

Cetind memorandumul redactat de comisia congresuală referitor la administrațiunea averilor bisericesci, vom găsi adunată la un loc ast-fel de grămadă de absurzi, falsificări ordinare și înșelătorii, încît dacă și numai jumătate din acele ar fi adevărate, ar trebui să credem, că pe scaunurile arhieresci ale bisericeii nu șed bărbați cu moravuri de model și cu viață sfântă, ci criminali ordinari.

„Situatia este aceeași și în biserică gr.-or. română“. O întregă mică literatură de broșuri, acasă pe arhierșii bisericeii cu ast-fel de păcate cari ar face imposibil în bisericile maghiare nu numai capul bisericeii, ci și pe cel mai simplu servitor bisericesc de la sate!“

„Drapelul“, organ cumpătat din Lugoj, reproduce aceste vorbe crude, despre stările din biserică noastră, și nu le respinge ca pe o blasfemie ca pe o mișelie a unui gazetar străin, ci le zice: „Vorbe grele“ iar prin înregistrarea lor fără a le respinge, parcă zice: „și, durere...“

Iar noi, cari scim lucruri intime din sinul bisericii noastre, cari cunoștem cazuri speciale de „dreptate“ și administrație servită de sfințele noastre cercuri bisericesci, sus și jos, cari auzim zilnic preoțimea adânc măhnită cînd vorbește de sfințenia dreptății noastre interne, — noi mai virtos trebuie să ne alăturăm la tăcerea mult grăitoare a »Drapelului!“

Credem, că „Veridicus“ nu va pute zice despre domni din redacțiunile „Drapelului“ și „Libertății“ că sînt oameni preocupăți față cu biserică neunită, sîrbescă și românească, de ore ce ei sînt „ortodoxi“.

Ei bine, dacă chiar acești Români ortodoxi recunosc, că în veacul al XX-lea biserică Sîrbilor și Românilor „ortodoxi“ este condusă de „acel spirit balcanic, în ale cărui urme a crescut pretutindeni corupțiunea și sîlbăticeala morală“ și că cei puși în fruntea acelor biserice comit păcate rușinoase și pentru „cel mai simpli servitori bisericesci de la sate“ — atunci — întrebăm noi — ce fel de crime vor fi comis arhierșii sîrbesci și unelte lor, Visarion, Sofronie și Popa Ion în veacul al XVIII. cînd moravurile la toate popoarele orientale erau și mai „balcanice“, adecă și mai sîlbătice de cît astăzi?

Dacă domnului „Veridicus“ nu-i place argumentul acesta „a posteriori“, îi dăm sfatul, să fie mai precaut altă dată și să nu folosească nici argumente „a priori“ în fața faptelor deplin dovedite cu documente vrednice la credință.

Tot „a priori“ argumentează domnul „Veridicus“ și cînd vrea să dovedească, că Românii din Ardeal sub mitropolitul Atanasie n'ar fi îmbrățișat totî sfința Unire cu biserică Romei. Lui i-se pare imposibil așa ceva, măcar că domnul Bunea în cartea sa „Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacovici“ a arătat cu mărturiile Românilor „ortodoxi“ contimpurani, că Românii din Ardeal aveau să îmbrățișat cu totî sfința unire. O ast fel de unire în masă numai pentru acela este cu neputință, care nu scie, cum s'au încreștinat de odată popore întregi, cînd căpeteniile lor au primit sfîntul botez, și cum popore întregi au cădut de odată în schismă ori în eresie, cînd căpeteniile lor le-au dus în rătăcire. Pentru ce nu s'ar pute deci întorce popore întregi și la adevăr și mîntuire? Dar ast fel de lucruri elementare ar trebui să le scie cel ce vrea să scrie „studiu critic“.

Tot asemenea de ris se face „Veridicus“ cînd nesciind, cum să critice scrierile domnului Bunea, impută acestuia, că a împrumutat de la Iancsó Benedek aserțiunea că cuvîntul „NándorAlbensis“ nu este identic cu „Alba-Iuliensis“. Domnul Bunea n'a avut lipsă să împrumute de la nimeni acest adevăr (măcar că a împrumuta adevărul istoric de la ori și cine este virtute), că-ai argumentele, cari le aduce d-sa în favorul acestei aserțiuni sînt cu totul noue și hotărîtore în chestie. Dar nici n'a putut împrumuta de la Iancsó Benedek, care și-a publicat scrierea în 1896, un adevăr, care-l susținuse un Român în arhivul lui Cipariu din anul 1870 numărul XXXV pag. 702.

Am puté aduce și mai multe dovezi, ca să arătăm, cît de ridicol este „Studiul critic“ a lui „Veridicus.“ Dar și acestea sînt destule pentru publicul cel mare, căci cel puțin, cari caută cu inimă curată și cu totă serioșitatea adevărul istoric, nu-și vor pregeta a-și procura scrierile d-lui Bunea, ca să-și facă înșii judecată dreptă, că ore ce sînt mai întemeiate: laudele, ce s'au adus acestor scrieri din partea istoricografilor celor mai distinsați, ori dora hulele unui criticaștru, care cînd a citat supărările ungurului Görög Ferencz pentru combaterea din partea d-lui Bunea a nedreptăților comise de Calvinii în contra Românilor, nu a avut nici atîta simț de dreptate să citeze și laudele ce acela-și ungur le aduce dlui Bunea zicînd: „A szerző tárgyiában és érdekesen írja le a különböző püspökségek keletkezését, fejlődésük történetét; előadását egy-egy polemikus részlet is élénkíti, midőn azoknak téves fölfogását czáfolja, kik az eseményeket gyakran saját czéljaik érdekében szándékosan elferdítik. Altalában véve mindenütt a történeti igazságot keresi melyet czélzatos hamisításokkal nem lehet elföldni a kutató szeme elől. A szerző különösen nagy súlyt fektet műve megbízhatóságára, ezért más munkákból csak oly adatokat vesz át, melyeknek hitelesége kétséghenem vonható... Ennél fogva csak azt fogadja el, mit a hiteles források, oklevelek igazolnak; s ez mutatja legjobban, mennyire, törekszik a tárgyiaságra, s mi dicséretreméltóan sikerült is neki. Az ezen korral foglalkozók tehát megnyugvással és haszonnal forgathatják sok részletekre gondosan kiterjeszkedő és hiteles adatokra támaszkodó

munkáját" (Századok. 7 füzet. 1903, pag. 655). „Mindezeket figyelembe véve, egész bátran mondhatjuk, hogy az író nemcsak egyháza, hanem saját nemzetisége szempontjából is igen derék munkát végzett, midőn megírta az erdélyi oláhoknak a XV századtól a XVIII század közepéig terjedő történetét. a legapróbb részletekre is kiterjedő gondos figyelemmel és csak a hiteles adatokra támaszkodva, ezért az ezen korral foglalkozók egész nyugodtan és haszonnal forgathatják e munkákat, annyiival is inkább, hogy számos olyan adatot foglalnak magukban, a melyek sok történet irónak elkerülték a figyelmét." (Erdélyi Muzem. 2. füzet, pag. 106).

Aceste laude, decit cari abia se pot aştepta mai mari. „Veridicus" nu le-a citat din dările de sémă ale lui Görög Ferencz. Veți bine, că dacă le cita, nu putea să mai amăgescă pe cetitorii „Telegrafului român" cu atâtea neadevăruri, de cari băjbée scurtul și ridicolul seü „studiiu critic".

Aflându-ne la sfârșitul anului și partea cea mai mare a abonenților nostri fiind în restanță cu abonamentul, venim a-i roga cu tot respectul, să binevoléscă a-ne trimite prețul abonamentului, cât mai grabnic, căci nu mai putem aştepta, având și foia lipsele și datoriile sale pe cari trebuia să și-le plătescă.

Administrațiunea.

Noutăți.

Din Archidiaconia. Vasile Suciu, paroch în Cergăul mic distr. Blăș a fost numit în aceeași calitate la Ciend distr. Ludoș. — Iar Iuliu Laslo, admin. parochial în Szt. Lőrinc, distr. Mureș a fost numit paroch.

Distincțiuni. Cetim în ziarul „Vremea" că Majestatea Sa Francisc Iosif a numit între alții pe dl deputat Ioan Bianu, comandor al ordinului Francisc Iosif. — Felicitări distincțiunii noastre compatriot.

Preoți noi. Profesorii de la gimnasiul nostru, Alexandru Ciura și Ioan Băgătan, vor fi mâne, ziua sf. Nicolae, chirotoniți întru preot. — La mulți ani!

De la Beluș. Nicolae Fabian profesor anunță căsătoria sa cu Aurelia E. Gavra. — Dr. Alexandru Pleancu prof. a depus cu bun succes la Cluș esamenul pedagogic.

Sotiri personale. Dr. Mihail Brădiceanu, și-a deschis cancelaria advocațională în Caransebeș. — Dr. Dănilă Szabo, simpaticul cand. de advocat din cancelaria advocatului archid. Dr. Mañiu, a fost promovat ieri de doctor juris la universitatea din Cluș. — Sincere felicitări.

De la Reuniunea femeilor. Constatăm viul interes pe care damele noastre în general manifesteză față de *convenirile sociale de Duminecă sara*. Până acum s'au ținut două conveniri, a vorbit în cea din urmă prof. Dr. Ambrosiu Chășian despre cafea și întrebuintarea ei. Iar în a doua prof. Flaviu C. Domșa, despre dezvoltarea picturii, fiind amândoi ascultați cu multă atențiune și viu aplaudați. Tot așa de fericită e reuniunea și cu *colecta pentru îmbrăcarea co-*

piilor săraci de ss. Serbători. Dna Livia A. C. Domșa, delegata comisiunii reuniunii, cu ajutoriiu gentilelor domnișore din Blăș, a început deja cu forțe frumos succes adunarea banilor și vesmintelor pentru copiii săraci. După informațiile noastre distribuirea hainelor se va face la 3 Ian. 1904 și va fi o frumósă serbare a dragosti față de cei lipsiți.

Vești bune. În comuna Totelec, distr. Cluș, cu ocaziunea edificătoarelor exerciții spiritaali, s'a pus basă unei reuniunii bisericesti, ce pörta frumosul nume „Maica Domnului," și are menirea să îngrijéscă de podöba casei Domnului și să estirpeze vițiiu beției. Dorim imitatori cât de numeroși!

Colecțiune de cântéce e titlul unei broșuri de 47 pag. cuprinđind, mulțime de cântéce naționale și bisericesti aranjate pe note de N. Stoicovici. Broșura e menită ca manual pentru anul al IV de scölä. Cântările sînt aranjate în două voci. A apărut la Brasov în ediura librăriei Ciureu și costă 60 bani.

De la postă. Direcția poștelor atrage atenția publicului acum cu apropierea serbătorilor, ca să fie cu totă grija la spédarea pachetelor și să le pună saü în ladițe de lemn saü în coșerci saü în pânză, iar nici de cum în hărtie, căci acele nici nu vor fi primite. Adresa să se scrie direct pe pachet și nu pe hărtie, care forțe adese se sfirteca. E forțe consult când adresa e scrisă și în lăuntru pachetului, ca în în cas când nu s'ar mai puté cunósce adresa de afară, să potă fi de folos aceea. Pachetele trebuie legate cruciș și curmeziș cu spargă, la capet înodată și sigilată bine cu ceară. Cuprinsul pachetelor trebuie specificat esact pentru statorirea eventualei dări de consum. Bani să nu se pună în pachete, ci spedeze cu asignație postală.

(Portul național și Muzeul național din Budapesta.) Corespondentul nostru din Budapesta ne scrie următoarele: O comisiune constătătoare din Dnii Seemöger Willibald, director la muzeul național, secțiunea etnografică, deputatul dr. Leudl Adolf, profesor universitar și dr. Iosif Siegescu, profesor gimnasial, va face o călătorie de-alungul țării noastre ca să studieze portul național, țeseturii și cu un cuvint toate lucrările de mână ale țărancelor noastre. Portul național din Bănat, dintre Crișuri, de prin Maramurés și din țara Bărsel va fi obiectul de studiiu al comisiunii suspomenite. Când aducem acesta la cunoscința cetitorilor nostri, le atrăgem înarea aminte mai ales a dnilor preoți și învățători — asupra faptului, — că prin sprijinul moral dat comisiunii, fac serviciu causei romănesce, că până în ziua de azi și țiganii erau mai bine înfățișați prin modul lor de-a fi, de

cât noi Romăni, comisiunea — după scirile primite — va face la sfârșitul călătorii un raport muzeului, în care va recomanda spre cumpărare tot aceea-ce a aflat de bun și lúmea curiósă de-a vedea să ne cunósca ca locuitorii hășinași ai acestei țări. Așa să fie!

Constituire. Societatea academică social-literară „România Jună", Viena și-a constituit ast fel noul comitet pe anul administrativ 1903—1904: Președintele: Mihail Popovici stud. jur. Vice-președintele: Vasile Reus de Mirza, stud. techn. Secretariul I: George Novacovici stud. jur. Secretariul II: Euimie de Cercavachi, stud. jur. Cassarul: Laurentiu Luca, stud. med. Controlorul: Caius Popp, stud. jur. Bibliotecarul: Arsenie Davidescu, stud. med.

Necrolog. † *Basilü Bratfalean*, fost paroch în Ocnița protopopiatul Faragăuții a repansat în 23 Nov. a. c. în anul al 47-lea al etatei și 16 al fericitei sale căsătorii și a preoției, lăsând în doliu pe iubita sa soție împreună cu 5 orfanii.

Odihnéscă în pace!

Otelul „Univers"

trecut în proprietatea dlui

CAROL NAGY,

reparat și aranjat radical și iluminat cu

lumină Auer

se recomandă atențiunii publicului, ce cercetéză orașul nostru.

Măncări gustuóse,

Beutură bună,

serviciu prompt,

prețuri moderate.

54 (1-10)

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și esoperéză

împrumuturi pe pămînturi și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termen de 10—70 ani cu 2% — 5%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționarii de stat, comitat și oraș, precum și la oficeri, credit simplu și fără garanți.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

„PEUNIA"

58 (2-?)

întreprindere de credit Sibiu (Nagyszombat).

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Sermanul pătimesce pentru păcatele altora.

— povestire din viața țărănească. —
(Fine).

„Ferescă sfântul“ grăbi Todorica a zice „să facă ea un lucru ca acesta fără scirea tată seü.“ „Ia mai lasă Todorică fătul meu atâta scire, că döră scil tu cum is bărbații, ei sint făcuți din multe pături, lor le place a tot judeca lucrul și din o parte și din alta, apoi la vreme nu se alege nimic din lucrul lor. Pe când noi femeile fără multă batere de cap, lute isprăvim lucrul, apoi pe urmă le pare bine și la bărbați, că s'a isprăvit. Așa face și Ștefanu tēu acum, el sucece din nas acum, dar de-și va vedē fata în casa lui Mihaiū il va păre bine“, il răspuse Raveca.

Pe când decurg povestile aceste vine și Ilie, o ia pe Ilēna de mână, și il face jurămint, că n-o va lăsa nici odată, și o rogă să mērgă la dīnsul. Cu el își împreună cererea și Unchiul Ilēnei, fratele mamei sale, Bolovan George, om deștept dar bețiv, și matușa ei, sora tată seü, Catalina lui Cepoiū Găvrilă, punēndu-se toți cu gura pe lângă biata fată, și zicēndu-i să mērgă, — și să mērgă — să nu-și lase norocul. Ba Raveca mōșa satului, începe a lăcrima și așa o ruga. În fața atător molestări — atât fata cât și mumașă luptaū din respuneri dar unchiul și fratele, — împreună cu matușa și tataișă, acum le insultă, acum le liniștesc apoi la urmă împingēnd de spate pe Ilēna să duc cu ea la casele lui Mihaiū.

* * *

Biata Todorică! abia se trage cătră casa, căci de necaz picioarele, i-se par rupte din genunchi, de nu putē pași cu ele. Ajunsă acolo, începe a plīngeamar. Ce am făcut? zicea ea. Mi-am lăsat, cea mai scumpă avere a mea pradă străinului și necinstel.

„Ce va fi cu fia mea! Pōte să o necinstescă și țipe. Pōte să o lase cu vre un copil! Ce ar fi cu mine atunci! Mai putere-ași eü trăi de ași vedē-o batjocorită și necinstită?“ Apoi începe a blăstăma zicēnd „Dă Dōmne odichna mea, cui mia făcut mie asta.“ Mai târziu să aruncă în pat nedesbrăcată, nu ca să dōrmă, ci să plāngă, apoi se scōla din nou, și umblă prin casă și curte, ca ieșită din fire, să calcă apoi iară, să scōlă și umblă din nou așa și iară așa până în zori, un minut de liniște nu are, o clipă nu-și închide ochii.

* * *

Diminēță, vine și Ștefan, care s'a fost dus la un târg de țară, de a cumpērat 4 junci frumoși, meniți să fie de zestre Ilēnei. Pe drum își făcea socōta, cum are să-i intrumseteze la ospetul Ilēnei, cu cincuri, curele, clopoțele și năfrâmi, apoi o va duce cu el la bărbat — și il va lăsa acolo, dar când ajunge în capul satului, aude că fata sa a fugit. Cât ce-a sunat la urechile lui acēstă faimă, încep ai veni dureri și amēțeli de cap, în cât abia pōte veni pe drum. Ōmenii ce-l vedeaū ziceaū „Frumoși juncia luat Ștefan, dar nici s'a de beat nu l-am vē-

cut niciodată.“ Aievea inse sermanni nu era beat de beutură, căci nici o veduse, ci era beat de necaz durere și rușine.

Ajungēnd acasă nici fu în stare a-și lega junci ei să trānti în curte pe larbă. „Ce să fie cutine Ștefane?“ zise Todorica ce ieșise din casă, ștergēndu-se de plāns. Ce să fie mulere, a-ți făcut un lucru rușinos și păcātos, în cât cu fapta vōstră mi-ați pus bolă în osă mai grea de cum sint bōlele lăstate de Dumnezeu.

Nu noi am făcut-o Ștefane! Neamurile și prietiniil ne-aū băgat în grōpa, de care ni-am păzit mai mult. Ne-a bātut Dumnezeu că n'am încunjurat însoțirea cu cei blăstămați și fără lege.

* * *

În casa lui Mihaiū e veselie mare. Raveca mōșa satului, Bolovan George, fratele Todoriceii, își închină unul la altul trăgēnd din ochi spre biata Ilēna în semn că ce ne pasă nouē ce va fi cu ea, bine că am căpātat de beat. Asemene fac, și alți ōspetii. Unul singur e trist, Ilēna sermana! Ea nici bea, nici numānāncă, inima ei il spune supārarea părinților, iar o șoptă din launtru il povestesc nenorocirea pașului făcut.

Trec săptămāni și tatăl Ilēnei n'a pus piciorul în casa, unde s'a dus fata lui, ba machnit de fapta ei, nu-l trebuia nici să o vadă în ochi. Auđia că-l bātuită, slabă și perită, dar inima sa vātāmată nu-l lăsa să o cerceteze.

Pe cât de machnit era Ștefan, pe atât de nerușinat să arātă Florea. El nu lăsa să trecă nici săptămāna și să-și duse la Ștefan, și nu după multă poveste cere zestre. Bietul om la început, il denegă cererea, zicēnd: Voi a-ți înșălat fata fără voia mea, nu-l dau nimic, — dar auđēnd, că ea i reū purtată, și să nu-l mustre sufletul il dă cei 4 junci, pe lângă fāgăduelă, cu jurămint, că vor umbla de rēndul cununiei.

Dar, Mihaiū, nu prea mult își bātē capul cu aceste — odată, mai amāna lucrul după sfatul notariului, până vor vedē ce o fi cu cătānia, altă dată după a birēnului, să vadă cum vor trăi tinerii, până când pe Ilie il luară la cătānie. Atunci începu a umbla, pentru că Ilie nu-l da pace, — copil desmierdat, nedatat cu ostenelele și necasul nu-l venia plăcut, a fi ostaș — dar umblarea cerea spese, și spesele de unde le ar fi luat mai curēnd ca din juncii, dați de zestre. Să duse și vīndu 2 junci, iar banii il cheltui mai pe sama gurii în drnmuri, căci dōră nu putē umbla tot sētos și flāmānd, mai pe la cei deregători, dar de scos nu l-a putut scōte, — ci Ilie fu silit a merge la miliție 3 ani.

După câte-va luni, de la ducerea în miliție a lui Ilie, Ilēna nāscu un fecior, care să inscrie neleguit, care lucrul făcu destulă supārare Ilēnei, acēstă supārare câte odată trecea în plāns, mai ales când, câte o vecină își lua îndrāsnelă de a numi copilul bitang — ba de ōre ce anume ca să-l facă ei tortură, când ceva nu-l sū împārea la sōcră sa, începu și ea a-i numi așa, viēta ei, nu era de căt un plāns

Cu atât mai virtuos, că și Ilie scria epistole acasă, dar ei nu, ba de la un timp începu în ele a nu face amintire nici de ea, nici de copil. Ba odată pe nesce sfinte sērbători de paști, veni acasa, și nici pe ea nici copilul, nu l-a învrednicit de o sărutare, — ba cei mai mult s'a dus la joc fără Ilēna, a jucat cu fete ca holteii. — Împrejurarea acēsta mări supārarea Ilēnei, care la început, își pierdu pofta de māncare, apoi nu putē dormi, și în urmă începu a tuși lin, și uscat. Ōmenii cari o vedeaū, se întrebaū ce să fie cu Ilēna de pierde pe picioare și se uscă. — Iar dacă o întreba cine-va, ea tăcea, și să întorcea în altă parte spre ași șterge o lacrimă, ce-l curgea pe obraz, în jos. Apoi fiind că bōla, neodichna, lipsa de putere, o face neharnică de lucru, părinții lui Ilie il ziceaū leneșă, și aruncaū că el țin atāt la māncători, fără folos.

În sfirsit a sosit acasă și Ilie, dar vedēndu-o slabă, perită și bolnavicioasă, nu mult la pāsāt de ea, ci a început a umbla la petreceri și jocuri, iar dacă ea il pomeni de cununie il răspundea „cu cine să mēcunūn, că tu esci slabă și amărită, nu-l cu cine ține casă.“

În urma acestor întâmplări, supārarea s'a mārīt, tusa s'a făcut mai desă și mai grea; în cât o puse în pat. Acolo sta biata fată, de multe ori zile întregi, fără să o întrebe cine-va, că ce il trebuie, și s'o imbie cu puțină apă măcar.

Pentru aceea a fost silită a ruga pe mama sa, să o ducă acasă. După ce a dus-o, Ștefan și-a cerut înapoi zestrea dar Mihaiū n'a voit a l-o da înapoi cu buna, de aceea și-a tocmīt avocat. Avocatul și procesul la mai māncat 2 junci, dar de dobāndit, n'a dobāndit, de cât aceea că copilul a rēmas să-l nacājescă Ilie, căci nime nu pōte numi altcum, traiul copilului fără mamă.

Nu peste multă vreme Ilēna era aproape de mōrte, iar Ilie lui Mihaiū trecea chinind pe la pōrtă, el mergea l-a credință, anume să-l audă, Ilēna, dar de și la auđit, nici nu și-a clātīt capul de pe perină. — Când ea era în prējma mōrții, veniră multe fete s'o mai vadă, nici una nu era cu ochii uscați. Ea le zise, feriti-vē de a face ceea ce am făcut eü. Nu vē încredeți fāgăduinții și jurămintului nimēnui, păziți-vē verguria vōstră cu sfīnțenie, și ascultați pe părinți. Apoi trimise pe una dintre dīnsele și ceru să-l dele copilul, cel puțin, odată să se uite la el înainte de a muri, dar nu i laū dat. Le era greū, să-l vadă ōmenii, de perit și negrijit ce era. Apoi ceru o luminare, și o cruce, le cuprinse pe amīndouă în brațe și-și dete sufletul. Pe fața ei de mōrt să oglinda bucuria, că a scāpat de deșertăciunea vieții pāmīntesci, dar tot odată să vedē și suferințele cele grele ce le-a purtat.

La înmormīntarea ei s'a adunat un public mare, peste sicriū să împārțiră, colaci și halne la sēraci, între sēracii acestia era și o femeie ōrbă, Raveca, mōșa satului. Dați-l și la ōrba, Raveca un colac, și o ștergură zise mama Ilēnei. „Să fie ca somn că-l iert din inimă, bātăr de var' terta Dumnezeu.“

Între cei ce o petreceau la grăpă, era și Irina lui Mihail, cu copilul în brațe. Când astupau pe Iléna, o femeie, le copilul de la ea, căci o năpădi și pe ea plânsul și mustrarea sufletului, și nu-l putea ține. Acea îl acoperi de sărutări și lăcrămând suspină cu amar. „Sermanul, el suferă pentru păcatele altora.“

Aschileul mare. 1 Iuliu 1903

Aurel Fodor.

Alexandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—23 Oct. 1877.)

(Continuare.)

„Până aci am dat prea mari estensiuni cu prea multe minuțiozități, schițel. în care am expus viața și activitatea lui Papiu, și ast fel ne-am pomenit la sfârșitul anului; și de scris am avut încă foarte mult, căci un studiu meritoriu asupra lui Papiu ni-se impune cu multe amănunte.

Pe anul venitor înse nu vom continua în coloanele foiei noastre, de ore ce de o parte să prea respiră, iar de alta, pe cum am anunțat deja întreg studiul va apăre în volum separat, în estensinnea cerută, cuprindând în largi desfășurări și viața și activitatea sa politică și istorică — literară, pe cum și epoca în care a trăit și a lucrat Papiu.

Ca înse cetitorii foiei noastre să aibă întregă schița începută, în numărul ultim din anul acesta vom expune lucrurile ce mai restă în mod de tot scurt și lapidar.

În felul acesta continuând mai departe firul biografic, semnalăm că Papiu rămâne în postul său de iuris consult al statului și după dimisiunea sa din directoratul școlilor Teror-Românesce până la anul 1862. În anul acesta la 28 Iunie domnitorul Cuza îl numește în funcțiunea de procuror la Curtea de cassatiune în locul lui George Crețean, numit ministru la departamentul cultelor și instrucțiunii publice.¹⁾

Ca procuror de secție la această înaltă Curte el stă până la 12 Octombrie 1863, când în cabinetul lui Mihail Cogălnicean ajunge ministru la departamentul justiției și ad interim la controlul de stat.²⁾

În ce privește activitatea sa dezvoltată în calitate de ministru, deși aceea se reduce la un interval de timp destul de scurt, deși Papiu nu a fost destul de norocos întru realizarea marilor sale proiecte, totuși putem semnala lucruri remarcabile în perioada funcțiunii sale de ministru legislator.

Pe cum vedem din „Desbaterile“ de pe anul 1863 și 1864, în Adunarea legislativă a Teror-Românescei Papiu are un rol însemnat ca ministru la justiție. El lea parte la cele mai dificile debateri și propune proiecte de legi de mare valoare isvoritoare toate din nevoile vremii.

Ast fel spre es. la 18 Nov. el lea parte activă la desbaterea proiectului de lege pentru adaptarea codicelui comercial al Teror-Românescei și în Moldova; apoi la desbaterea punerii în aplicare a legii de constituirea corporală pentru datorii.

¹⁾ Vezi Actul de numire publ. în Monitorul oficial Nr. 148 din 2 Iuliu 1862.

²⁾ Vezi Decretul domnesc din 12 Octombrie 1863, sub Nr. 676, publ. în Monitorul oficial.

La 20 Nov. Papiu în legătura cu cesțiunea indigenatelor, susține principiul, că în cas de încetățenire în Român, fie acela ori și unde născut, nu are lipsă de cât de o simplă recunoșcere, de ore ce el este Român de la natură.

La 22 Nov. Papiu supune Adunării spre deliberare proiectele de legi pentru asigurarea libertății personale și pentru inviolabilitatea domiciliului, cari proiecte amândouă se primesc fiind în general simțită lipsa lor în urma multelor abuzuri de mai înainte.

La 29 Nov. Papiu prezintă un alt proiect de lege pentru neamovabilitatea funcționarilor judecătorești și proiectul „bine chibzuit față de nevoile vremii“, se trimete în secțiune.

La 11 Dec. în Adunare era vorbă de înființarea unei Curți de Apel la Galați; Papiu pe motive istorice și economice propune un amendament pentru schimbarea Galaților cu Focșanii, și amendamentul său fu votat cu majoritate.

La 13 Dec. prezintă proiectul pentru secularizarea averilor mănăstirești, care fu un act de cel mai îndrăzneț patriotism al Domnitorului Cuza și Ministrilor săi, pe cum și un ideal vechiu al lui Papiu, relevat și în Memoriul său de la 1860 prezentat lui Cuza-Vodă, dar abia numai acum dus la îndeplinire.

La 14 Dec. se discută vehement asupra proiectelor de legi pentru asigurarea libertății personale și inviolabilitatea domiciliului prezentate de Papiu încă la 22 Nov. și primite atunci cu sgomotoase aplause. Acum de data aceasta înse, opoziția ce i-s'a făcut, degenerase în atacuri pătimate de natură personală. Ba dușmanii săi îl amenințaseră chiar, că-l vor pune la locul său, la cari amenințări Cogălnicean, în discursul său ținut din acel privilegiu, răspunde, că pe cât timp Papiu va fi ministru, „locul său va fi acela unde stă acum.“

Dintre dușmanii lui Papiu mai mult -se opuseră deputații Boerescu și Costafor. Atacurile și interpelările lor erau atât de inverșunate, în cât Cogălniceanu retrase proiectele de lege ale ministrului Papiu, „cerând tot o dată Adunării să se pronunțe pentru guvern ori pentru Costafor și în acest din urmă cas guvernul să plece.“

La 23 Dec. deputatul Boerescu cere ministrului la justiție să aducă un proiect de lege asupra organizării judecătorești. Papiu răspunde, că proiectul e dat deja în lucrare și singur așteaptă să fie gata cât mai curând.

La 15 Ianuar 1864 Papiu prezintă mesagiurile domnesce, prin care se suprap cercetării Adunării Cărtile I, II și III din Codica civilă a României, și tot în aceeași zi proiectul său de lege pentru disciplina judiciară se trimite comisiunii judecătorești.

La 21 Ianuar e pe tapet desbaterea proiectului Consiliului de Stat, cu care în legătură Papiu promitea o lege despre organizarea avocaților.

În luna Februar urmară alte discuțiuni de asemenea vehemente, în cesțiunea concesiilor căilor ferate. Dar la 27 Februar Papiu disgustat de atacurile dușmănoase mai ales de ale deputaților Boerescu și Costafor, dimisionează. În 15 Februar Cogălnicean,

cescesce în adunare dimisiunea lui Papiu și Adunarea o primește cu aplause.³⁾

După această cinstită cădere, Papiu iarăși reînă postul de procuror de secție la Curtea de cassatiune. La 10 Martie 1866 este înaintat la demnitatea de procuror general la aceeași Curte rămânând în funcțiunea aceasta până la 4 Iunie 1868. Aci urmează o întrerumpere de trei luni, când iarăși îl regăsim în același post de la 3 Septembrie și până în 19 Decembrie 1868, pe cum toate acestea se confirmă prin informațiile arhivei ministerului de justiție din Bucuresci.

În aceea vreme ajunge la putere partidul conservator, iar vechiul și neînpăcatul său dușman Boerescu la fotoliul ministerului de justiție, care din motive arbitare îl destitue pe Papiu din postul său de procuror, și de aci înainte Papiu până pe timpul confuziunii sale mentale trăiesce din avocatură.⁴⁾

În registrul avocaților din baroul de Ilfov, Papiu era înscris în șirul avocaților cu începere de 30 Sept. 1865 în baza titlului de doctor de drept în Padua. Dar praxă avocațială face numai de la 1868 încôce până pe la 1874.

Alexandru Papiu Ilarian a făcut minuni de elocință și în același timp de cunoștințe juridice și de stat. „Concluziunile, rechizitoriile și discursurile sale — zice dl George Missail, — erau apreciate și respectate de la palat și până la colibă.“⁵⁾

Ast fel că în zina, în care Papiu trebui să dimisioneze prin caderea postului liberal de la putere și prin ajungerea la guvern a conservatorilor, el nu era om necunoscut în Țara-Românescă, pentru că a doua zi după dimisiunea sa să aibă o clientelă respectabilă, care să-i asigure existența de toate zilele. Și după cât ne asigură dl Missail, vechiul său amic, și soț de muncă, în mai puțin de 5 ani el dispunea de un capital de 38.000 lei, care îi asigura un venit netto de 3.800 lei (côrône).

Din nenorocire fiind rău consiliat, a neglijat avocatura și s'a aruncat în luptele politice, candidând pentru scaunul de deputat al orașului Giurgiu.

Aci a fos teribil combătut, de către partidul conservator, care reținea puterea, nu numai pentru că Papiu era un Român liberal și democrat în totă puterea cuvintului, dar și pentru că Papiu prin un articol intitulat: „Apa trece, pietrele rămân“ publicat în „Romanul“, organ de frunte al opozițiunii liberale, a atăcat fățiș familia domnitore.

Pe lângă alte neajunsuri ce a atras asupra-i neisbânda de la Giurgiu a fost și aceea, că cea mai mare parte a clientelii sale i-a părăsit, vedându-l înleștat în luptă cu îngrăzitorul partid conservator de atunci, dar și taxat de dușman declarat al familiei domnitore. Imediat după aceasta a venit și catastrofa sciută care a fost o urmare așteptată de către toți aceia, cari le-au vădut înaintându-se necondiționat pe calea opoziționistă.

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Rațiu.

¹⁾ Pentru toate acestea vezi mai pe larg Desbaterile pe anul 1863 și 1864; pe cum și frumozul și valorosul studiu al dlui Vasile Pârvan, intitulat: „Activitatea politică a lui Alexandru Papiu Ilarian“, publ. în „Prinos“ lui D. A. Sturzae, Bucuresci 1903 pag. 309 și urm.

²⁾ Vezi „Prinos“ lui D. A. Sturzae, pag. 394.

Bibliografie.

A apărut:

„Amicul Poporului“, calendar ilustrat pe 1904 anul XLIV, întocmit de I. Popoviciu. Acest calendar e un adevărat almanach, cuprindând un frumos manunchi de piese originale în prosă și poezie de Ciru Oeconomu, N. Rădulescu-Niger, Maria Cioban, H. G. Lecca, Nic. Otava, Dr. Beu ș. a. pe cum și Imnul unirii, armonizat pentru cor de bărbați de T. Popovici; apoi Biografiile și portretele episcopilor Dr. Radu, I. Papp și Dr. Hossu, a lui Dr. Barcianu și Dr. Ioan Rațiu, pe cum și o cronică bogat ilustrată. Calendarul mai cuprinde și un Șematism statistic al Românilor din Ungarea și Transilvania, iar partea calendaristică e presărată cu maxime, sentențe și aporisme scose din înțepciunea vieții.

Acest calendar ocupă loc de frunte între produsele literare de acest fel și în seceta literară de acum e la tot cazul un merit de a pute aduna un număr atât de frumos de piese literare originale și de valoare într'un calendar. „Amicul Poporului“ poate împodobi masa ori cărei familii românești. Îl recomandăm cu căldură. Prețul 60 fil., cu trimiterea francată 80 fil.

„Ponașul“, calendar umoristic ilustrat, redactat de Simplex. Anul 9; cuprinde în partea hazlie nenumerate glume ilustrate și povestiri de tot hazul, pe cari cetindu-le uită omul de toate necazurile și — vrând-nevrând — trebuie să rida cu poftă. Prețul 50 fileri, cu trimiterea francată — 70.

„Calendarul Sateanului“, anul 13 e merit pentru popor; conține prosă și poezii din „Amicul Poporului“, cu portretele și biografiile episcopilor Dr. Radu, I. Papp și Dr. Hossu, a lui Dr. I. Rațiu. E cel mai ieftin calendar românesc, costă 25 fileri, cu trimiterea francată — 30.

Calendar cu litere cirile anul 112 e cel mai vechi calendar românesc merit a servi aceloră, cari preferă a citi cu litere cirile. Prețul 40 fileri, cu trimiterea francată — 45.

„Călimdarul Poporului“. A apărut „Călimdarul Poporului“ pe 1904, cu un cuprins bogat și variat și cu frumoase ilustrații. După scrierile calendaristice și șematismul instituțiilor noastre culturale, economice etc., urmăze partea literară a călimdarului cu un cuprins foarte frumos. Ea începe cu schița: *Fii mândru române*, de Silvestru Moldovan, în care se arată calitățile și însușirile, de cari poate fi mândru Românul. Urmăze apoi *povești, poezii, (baleade), biografii, glume*, etc., istoricul „*Reuniunii sodalilor români din Sibiu*“, apoi povestiri din *lumea meseriașilor*, *Răzășul* cu întâmplările (istoricul) unui an *conomie, sfaturi* etc. și *inserate*.

Dintre ilustrații amintim portretele lui *Andrei Bărgan, Dr. I. Rațiu, Victor Torțășianu, casa „Reuniunii sodalilor români din Sibiu*“, *porturi românești* etc.

„Călimdarul Poporului“, considerând estinderea lui, este cel mai ieftin călimdar la noi, făcut anume pentru trebuințele plugarului și meseriașului român. Prețul este,

ca și în trecut 40 bani și porto 6 bani. Se poate procura la „Tipografia“ Iosif Marschall în Sibiu (strada Poplăcii nr. 15) cum și la toate librăriile din țară.

Calendarul practio pe 1904. Lugos tip. Ioan Virányi, 496 pag. și mai multe ilustrațiuni, prețul 50 fil — Vom reveni.

Carte de citire pentru clasa II, III și a IV primară, de Ioan F. Negrui și P. Ungurean Blas 1903. pag. 302 cartonat 1 cor. O foarte bună carte pentru școlile populare, o recomandăm cu toată căldura.

Andrei Bărgan: *Cincizeci de colinde*, adunate de școlarii de la școlile medii române din Brașov. Ediția II înmulțită, Edit. Ubr. Ciureu, Brașov 1903. prețul 40 b.

Dr. Augustin Bunea: *Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacovici, sau Istoria Românilor transilvăneni de la 1761 până la 1764*, cu 250 documente române, magiare, latine, franceze, italiene și germane, publicate în întregime, ori în extras. Prețul 4 corone 50 fileri, pentru România 5 lei. Blas 1902. Tipografia seminarului arhiepiscopescan.

Posta „Unirii“.

Rin. Regret, că te-a prevenit alt confrate. Când a sosit scrisoarea D-tale, cealaltă era deja culesă.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

55 (1-10)

A V I S

Subscrisa societate comercială vrând să-și desfacă depositul său de vinuri bune și veritabile de pe Târnave și Murăș, aduce la cunoștința On. Public, că vinde en gros și cu prețuri moderate vin de masă din 1900 risling, și vin de desert din 1898.

Blaș la 1 Decembre 1903.

„CONSUM“
societate comercială pe acții.

Bani mijlocesc mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofițerilor, oficianților privați și de stat, industriașilor, negustorilor și persoanelor apte de credit.

==== Pe lângă replătire avantajoasă ====

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumuturi de amortisațiune cu 4 1/2 și 5 %.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterioară.

Câștig informațiunii industriale și comerciale de natura cea mai discretă din toate părțile țării, și în sfârșit,

cauzele de tranșare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

==== Pentru răspuns e de a se aclude marcă. ====

SZENES A.

Cancelarie de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1|12.

(7) 37-52

==== Numărul patentei 16.794. ====

Carol Beck

pregător de ventilătoare patentate pentru ferestă.

BUDAPEST, VIII, József-utoza 14.

În atenția directorilor de școală!

6000 de bucăți sunt deja în folosință!

Pentru luarea măsurii, mă rog să vă adresați mie.

Nu sci nime ce-î sănătatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de cătră Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece toate ventilătoarele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45 %. Se pot aplica la toate ferestile. Am foarte multe scrisori de recunoștință, cari dovedese, că publicul e deplin mulțămit.

Prețurile ventilătoarelor:

Cel mai mare și mai greu, cu decorațiune.	C. 25.—
Pentru ferestă comune, școli, institute și locuințe private	13.—
Pentru ferestă mai ușore și mai simple	9.—
Ferestă de Closett	7-60

Preliminar de spese gratuit:

Ventilătoarele mele se folosesc în următoarele locuri mai renumite. Casina Națională magiară, Ministeriul de comerț, Gimnasiul reformat, Ludoviceul, Școalele elementare de stat din Kis-Pest și în mai multe spitale și școli din capitală și provincă, dovedindu-se de foarte bune.

Comandele atât în loc, cât și în provincă se efectuesc foarte prompt și foarte repede.

Inserate.

În binevoitoarea atențiune!

E în interesul unui fiecăruia să se convingă despre

serviciul meu prompt

și

prețurile mele moderate,

asa, că unul fiecare cu **banii puțini** se poate îmbrăca **ieftin, bine și frumos.** Cu toate că marfa mea o vând cu un preț de tot moderat, dau totuși **pe lângă plățiri în rate.** Se primesc comande după măsură și se efectuează solid și prompt.

→ Folosiți ocaziunea! ←

Cu stimă:

B. Ascher.

— Mare deposit de vestminte pentru domni, dămine, — deposit de cămeși, pălării și cufere. —

Medieș—Medgyes.

(52) 4-6

Mode de Viena — Cea mai trainică și modernă esecutare.

(29) 15-20

Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

liferanți de curte ces. șireg. pentru materie de mătășă și ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2.
„la porumbul alb”.

Recomandă

ornamente sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de ex. falone, diaconale, sticharil, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandil, plascanice, baldachine, prapori etc. cum și toate utensiile și vasele sacre de metal ca disc, ciboriu, cruce, chivot, artoclasia, tricheriu și dicheriu, cădelnițe, candelabre etc. toate pregătite solid și cu prețul cel mai ieftin de fabrică.

Cataloage ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA”

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, strada Cîsnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune, edificiilor de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără ceretare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului: **72,420.299 corone.** Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 corone.**

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei nr. 5, et. I., curtea I., precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturi principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișoara și Făgăraș.

(5) 27-52

(44) 6-20

8 zile se lasă spre probă.

Numai 2.75 fl.

Să trimită cu rambursă ori anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de bunsunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.” Se vinde cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumoasă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasuri și juvaere.

(Austria) Krakovia Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețuranturi se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

— Anunțul se poate reproduce. —

Aducem la cunoștința D-lor învățători, că Cartea de Cetire de Ștefan Pop s'a înlocuit cu:

≡ CARTEA DE CETIRE ≡

pentru clasa II. III. și IV. primară,

de I. F. Negruțiu și P. Ungurean,

care e compusă după toate cerințele didactice, ținând cont de dezvoltarea intelectuală a băieților după clase.

Cartea are format 8° pg. 310, leg. frumos, costă 1 C. + porto 10 fl.

☞ Țimbalele mele au fost decorate la expoziția milenară. ☞

Țimbale de salon

cu pedal, castanii, negre, cu o rezonanță foarte tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de trei ani. Prețul de prăvălie 150 floreni, ér la mine se pot căpeta cu 75 floreni. Dați instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

Prescurant trimit gratuit.

JEGESI GÉZA

măiestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbalei „Coróna de fier”.

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utca 43. szám.

(10) 36-52

☛ Intreprindere de transportarea și înmăgazinarea mobilelor. ☛

ZORN MÓR

≡ BUDAPESTA, ≡

VII. ker., Erzsébet-körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în cară de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parchetate complet și închise, pentru toate localitățile din țară și străinătate.

☛ TELEFON. ☛ Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. ☛ TELEFON. ☛

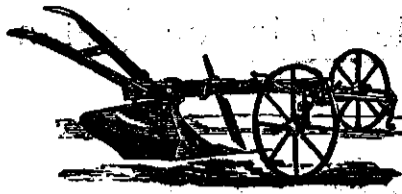
Transporturi de mobile pe tren și pe corăbii, fără întreruperi, cu cruțarea speșelor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

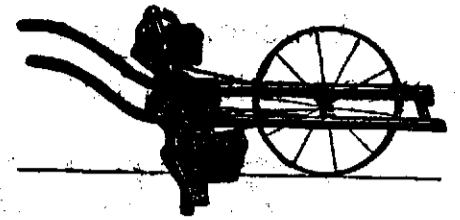
în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

≡ Representanți în toate orașele mai mari din țară și străinătate. ≡

(9) 34-52

Atefierul de mașini și de
pluguri al lui

Eugen Nicola

din B L A Ș.

Se recomandă pentru pregătirea a ori ce fel de lucru, ce cade în acest fach și anume: *mașini și instrumente economice, pluguri schimbătoare, mașini de frecat cucuruzul, mașini de îmblătit.*

Face tot felul de

REPARATURI

la mașini cu vapor și alte soiuri de mașini. (51) 8-10

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1903.

Budapesta—Predeal										Copșa-mică—Sibiu—Avrig—Păgăraș													
Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat		Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat		Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat		Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat					
10—		8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1.50	1.50	6.20	2.21	4.43	11.14	7.10		pl.	Copșa mică	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35		
9.—	6.50	5.45	9.15		Budapesta		7.10	9.35	7.50	6.40	3.50	6.36	12.42	8.50		Ocna	sos.	4.55	8.15	1.34	11.01		
11.56		9.02	11.12		Szolnok		3.37		5.32	3.46	4.12	7.04	1.04	9.15		pl.) Sibiu	{ sos.	4.25	7.41	1.05	10.30		
2.14		11.33	12.47		P. Ladány		12.54		3.56	1.12	4.33												
8.49		1.48	2.11	sos.	} Oradea-mare	{ pl.	11.04		2.38	11.36	5.23												
4.10		2.06	2.18	pl.)			10.44		2.32	11.15	5.23												
4.50		3.04	2.51		Mező-Telegd		10.07		2.03	10.43	6.15												
5.33		3.50	3.26		Rév		9.32		1.37	10.13	8.34												
5.56		4.14			Bratca		9.11		9.55														
6.42		5.02	4.16		Ciucia		8.37		12.55	9.24													
7.23		5.49	4.52		B.-Huiedin		7.58		12.23	8.48	4.—	9.06	4.25										
8.11		6.42			Ghârbău		6.59			7.50	5.01	10.29	5.39										
8.32		7.12	5.55	sos.	} Cluș	{ pl.	6.17		11.10	7.18	6.57	12.48		7.19									
8.54		8.30	6.11	pl.)			5.41		10.50	6.45	8.27	7.55	1.55										
9.11		8.59	6.27		Apahida		5.22			6.27	8.47	3.02	Numal										
10.17		10.29	7.26		Ghiriș		3.54		9.29	5.12	9.24	3.52	Numal										
10.47		11.16	7.50	sos.)	} Cucërdea	{ pl.	3.11		9.—	4.43	10.14	4.55	Numal										
10.56		11.31	7.52	pl.)			3.02		8.55	4.38													
11.03		11.40			Uióra		2.56			4.27													
11.12		11.50			Vințul de sus		2.49			4.20													
11.34		12.20	8.16		Aiud		2.27		8.29	3.59	4.44	9.40	10.35	3.14									
11.52	11.42	12.46	8.32	sos.)	} Teiuș	{ pl.	2.05	3.33	8.12	3.98	5.34	10.30	11.27	4.17									
12.24	12.—	1.48	8.37	pl.)			1.47	3.18	8.00	3.02	5.45	10.42			4.42								
12.58		2.20			Crăciunel		1.11			2.36	7.14	12.16		6.11									
1.02	12.28	2.29	9.04		Blaș-Küküllőszög		12.58	2.51	7.34	2.21													
1.45		3.11	9.31		Micăsasa		12.06		7.08	1.44													
2.01	1.05	3.27	9.43	sos.)	} Copșa-mică	{ pl.	11.45	2.16	6.56	1.25													
2.15	1.09	3.32	9.47	pl.)			11.09	2.14	6.50	1.06	7.33	10.50	5.40	10.26	6.29								
2.38		4.08	10.01		Mediaș		10.53		6.37	12.51	7.55	11.12	6.02	10.48	6.51								
3.04		4.45	10.25		Elisabetopol		10.24		6.16	12.23													
3.40	2.08	5.27	10.53	sos.)	} Sighișoara	{ pl.	9.48	1.14	5.49	11.49													
3.47	2.15	5.43	11.—	pl.)			9.02	1.07	5.42	11.42													
4.03	2.29	6.08	11.14		Hașfalău		8.43	12.53	5.28	11.27	4.37	9.40	4.36										
5.28		7.52	12.26		Homorod		7.30		4.23	10.15	7.33	12.32	7.47										
6.03		8.32	12.58		Ágostonfalva		6.49		3.50	9.30													
6.34		9.09	1.16		Apăta		6.27		3.35	9.17													
7.10		9.40	1.35		Feldióra		5.56		3.15	8.40	3.10	2.43											
7.50	5.07	10.25	2.09	sos.)	} Brașov	{ pl.	5.20		2.45	8.13	3.47	3.30											
8.55		2.19		pl.)			10.14		2.18	5.—	4.15	4.15											
4.40		3.01			Timiș		1.42		4.24	5.15	5.21												
5.10		3.31			Predeal		1.17		3.32	8.26	8.59												
11.55		9.10		sos.)	București	pl.			9.15	7.85													

Notă: Orele însemnate în stânga stațiilor sînt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnă orele de noapte.